

■ **recensió**

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Número 3, 2012 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
DOI 10.2436/20.3001.02.53 | P. 99-100
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

J

osep-Maria Terricabras (ed.), *El pensament d'Eugeni d'Ors*, Girona, Documenta Universitària, 2010

Joan Cabó

Universitat Ramon Llull
joancabo89@gmail.com

Eugeni d'Ors (1881-1954) fou un dels intel·lectuals catalans més influents de la primera meitat del segle XX. Es tracta d'una personalitat polièdrica que desplega el seu complex pensament d'una forma original, sobretot a través de les seves gloses en la premsa diària, signades gairebé sempre amb un pseudònim, com ara *Xènius* o *Octavi de Romeu*. Sota l'aparent dispersió, s'hi amaga un nucli sistemàtic pensat acuradament. El present volum, fruit de les ponències dedicades a Ors en la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona, recull quinze articles que van abordant facetes ben diferents de l'autor.

Després d'un pròleg de l'editor, Miquel Siguan ens introdueix en la persona i la trajectòria d'Eugeni d'Ors. Són diverses les aportacions d'aquest volum que ressegueixen el fil de la seva evolució política. Els articles de Josep Maria Ruiz Simon i Maximiliano Fuentes Codera fan un ampli recorregut per aquesta faceta del personatge. Elitista i antidemocràtic, Ors postulava un nacionalisme universalista que exportés els seus valors mediterranis i el seu *civilisme* a Espanya i Europa. Igualment, pretenia propagar els valors *noucentistes* en reacció al segle XIX, aspecte que Josep Murgades analitza, presentant-nos un Ors «inventor» de tradicions catalanes presumptament acordades amb aquests valors. I també en aquest context polític podem estudiar el seu pensament en relació amb d'altres corrents similars que es desenvolupaven en aquells moments a Europa, i en els quals es gestaren les ideologies que, de forma genèrica, encara que poc precisa, s'han anomenat «feixistes». Així, Eugeni d'Ors és estudiat per Antoni Mora com a «protofeixista» en el context del moviment intel·lectual europeu. I també és així com Henry Ettinghausen enfoca l'anàlisi de *La Ben Plantada*, obra que lloa la raça i exalta el patriotisme.

Margarida Casacuberta aborda el personatge de Xènius –pseudònim amb què signà bona part dels seus articles– com una construcció literària de

l'autor que s'expressa en un *Glosari* que esdevé epistolari entre el personatge i alguns dels seus lectors atents. Alhora es tracta un altre interessant fenomen literari, el de Lídia de Cadaqués, que enamorada d'Ors, féu una lectura paranoica de les glosses, lectura que Oriol Ponsatí-Murlà aprofita per a posar en qüestió la teoria interpretativa d'Umberto Eco. En aquest variat volum es recull també un treball de Xavier Pla dedicat a unes glosses no inèdites, però sí prou desconegudes, d'Eugeni d'Ors, que han estat incorporades al volum.

Tres articles mostren les relacions de l'intel·lectual català amb d'altres figures eminents de l'època. Jaume Trabal estudia les relacions d'Ors amb Joan Maragall, el seu padrí de nocces –a qui, malgrat les divergències, considerarà sempre un mestre–; Maria Torregrosa i Jaime Nubiola estudien el ressò orsià en l'obra de Josep Ferrater Mora, el qual recull l'entrada «Ors» en el seu diccionari des de ben aviat, i Joan Cuscó estudia les similituds i antagonismes entre *Xènius* i Francesc Pujols.

Finalment, Norbert Bilbeny, Antonino González i Mercè Rius aborden la filosofia del seny, l'estètica i la relació d'Ors amb el misticisme del segle xx, respectivament. Segons Bilbeny, Eugeni d'Ors desenvolupà una filosofia de la intel·ligència vital establint un vincle entre la raó i la vida, la lògica i la biologia, que potser influencià la posteriorment formulada «raó vital» del seu contemporani Ortega y Gasset. L'article següent, endinsant-se en la tasca de l'autor com a crític d'art, exposa de manera acurada les importants aportacions estètiques de l'autor i presenta el seu *arbitrarisme*, que concilia naturalesa i llibertat com el nucli de la seva filosofia, des del qual es despleguen la noció de seny, la distinció entre raó i intel·lecte, la filosofia del treball i del joc o la seva crítica a la modernitat i a l'*oftàlmia* del món contemporani. Per acabar, en el darrer article es compara la figura del nostre autor amb importants exponents del misticisme del segle XX, com ara W. James, H. Bergson, S. Weil, G. Bataille, W. Benjamin, R. Musil, G. Colli, C. Diano o M. Cacciari.

Aquest volum, doncs, constitueix un interessant recull de treballs sobre Eugeni d'Ors, cosmopolita, filòsof, literat, periodista, crític d'art o ideòleg polític. Una personalitat polifacètica, en definitiva, que encara ha de ser més estudiada.